

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Довготривала фінансова криза зробила сільськогосподарських товаровиробників неконкурентоспроможними учасниками аграрного ринку. На початку 2013 року підприємства галузі зіткнулись з тим, що асортимент, якість, конкурентоспроможність продукції, випуск якої вони освоїли, все менше відповідають реаліям ринку, які постійно змінюються. Розрив між темпами змін в ринковому середовищі і на самих підприємствах призвів до втрати ринку, різкого скорочення економічних показників, закриття і ліквідації окремих підприємств. Постає актуальна проблема загроз руйнації й деградації аграрного сектора економіки України.

На сьогодні науковий потенціал аграрного сектора економіки різко знижується. Витрати на науку 2012 р. відносно 2011 р. зросли на 65,5%, однак у зв'язку з високим рівнем інфляції це збільшення є незначним. За даними експертів державної установи Інституту економіки та прогнозування НАН України близько 40 тис. науково-технічних розробок, що виконуються в Україні щорічно, у виробництво впроваджується тільки 16%. При цьому сумарне фінансування однієї розробки становить в середньому 15-30 тис. грн.

Слабка структурованість цілей і недостатність заходів підтримки інноваційної діяльності сьогодні може призвести до того, що кількість сільськогосподарських підприємств, які займаються інноваційною діяльністю, зменшиться ще у кілька разів. Про це свідчить процес «СТВОРЕННЯ», який вказує про наднизьку тенденцію галузі. Так створення нових видів виробів 2012 р. відносно 2008 р. скорочується на 183, нових технологій на 190, нових видів матеріалів на 38, нових сортів рослин, порід тварин на 73, нових методів, теорій на 71. По-перше, це обумовлено зменшенням витрат на науку та науково-технічні вироби, що погіршують матеріально-технічне забезпечення науки, призводять до старіння наукового устаткування та обладнання. По-друге, рівень експорتابельності та конкурентоспроможності товарів та послуг залишається низьким. Тенденцію скорочення має рівень експорту оновленої продукції, причому незначною є питома вага; погіршення взаємозв'язку з НДІ та КБ, які раніше забезпечували підприємства науковими та конструкторськими розробками; система сертифікації в Україні, яка діє як засіб захисту споживача від неякісної продукції; зменшення

соціального статусу та престиж працівників сільськогосподарських професій, що позначилося на кількості молодих фахівців, які випускаються вищими технічними навчальними закладами, та якості їхньої підготовки, оскільки конкурсу на технічні спеціальності майже немає. До того ж велика кількість конкурентоспроможних робітників, які могли б ефективно працювати в інноваційній сфері України, виїжджають за кордон у пошуках кращої долі. Зазначена тенденція в галузі є дзеркалом низької інноваційної активності сільськогосподарських підприємств. Зламати цю ситуацію можна тільки на основі політики економічного зростання.

Отже, головним чинником економічного зростання можуть бути тільки науково-технічні інновації та їх впровадження на підприємствах. Впровадження інновацій дасть змогу оперативної реагувати на запити зовнішніх і внутрішніх ринків та підтримувати цим самим рентабельність, фінансову стійкість і конкурентоспроможність. В основі чого лежить створення, впровадження та поширення інновацій, необхідними властивостями яких є науково-технологічна новизна. Зокрема, в першу чергу необхідно визначати - виходячи з логіки розвитку наукового знання – шляхи збереження і відновлення науково-промислового потенціалу країни, забезпечуючи при цьому умови праці та можливості великих технологічних зрушень на тому або іншому тимчасовому інтервалі.

Виправлення такого становища в інноваційній сфері сільськогосподарських підприємств зумовлює необхідність застосування стратегічного управління інноваціями, яке є складовою частиною інноваційного менеджменту з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу. Саме формування скоординованої системи науково-інноваційного забезпечення сільськогосподарських підприємств, впровадження технопарків, національних наукових центрів, технополісів, інкубаторів, ВЕЗ, центрів передачі технологій, інноваційних мереж, консалтингових фірм можливі лише при умові ефективного обґрунтування стратегії інноваційного розвитку та створення інноваційної моделі розвитку. У першу чергу, мова йде про створення скоординованої повноцінної системи, яка б передбачала тісну взаємодію сільськогосподарських наукових закладів з науково-дослідними організаціями, державними органами влади. Сучасний підхід до формування злагодженого механізму функціонування наукового забезпечення дасть можливість більш оперативної та ефективно доносити результати наукових досліджень до сільськогосподарського товаровиробника і впроваджувати їх у практику.